

Novine u zakonodavstvu o zdravstvenoj ispravnosti predmeta opće uporabe¹

Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske iznimno dinamični zakonodavni proces obuhvatio je i područje kojim su do tada bili uređeni i predmeti opće uporabe. Slijedom toga 25. rujna 1992. Zastupnički dom Sabora Re-

¹ *Predmeti opće uporabe* jesu materijali i predmeti koji dolaze u neposredan dodir s hranom i predmeti široke potrošnje.

Materijali i predmeti koji dolaze u neposredan dodir s hranom definiraju se kao:

- materijali od kojih su izrađeni predmeti opće uporabe koji dolaze u neposredan dodir s hranom,
- predmeti koji dolaze u neposredan dodir s hranom (posude, pribor, oprema, uređaji i ambalaža koja se rabi u poslovanju s hranom).

Predmeti široke potrošnje definiraju se kao:

- posude, pribor, oprema i uređaji za proizvodnju kozmetičkih proizvoda,
- ambalaža za predmete opće uporabe (ambalaža u koju se pakiraju predmeti opće uporabe navedeni u ovom članku, uključujući i samu ambalažu),
- dječje igračke, uključujući proizvode namijenjene dojenčadi i djeci mlađoj od tri godine za olakšavanje hranjenja i sisanja, umirivanja i spavanja te proizvodi za zabavu odraslih,
- kozmetički proizvodi,
- kozmetika s posebnom namjenom,
- sredstva za održavanje čistoće u kućanstvu i u industriji, uključujući i ona koja se koriste u proizvodnji i stavljanju hrane na tržište, dezinfekcijska sredstva te insekticidi za kućnu uporabu,
- duhan, duhanski proizvodi i pribor za pušenje (pribor koji pri pušenju dolazi u dodir s ustima i usnom šuplinom: lula i cigaretnik – usnik),
- određeni predmeti i sredstva koja pri uporabi dolaze u neposredan dodir s kožom i/ili sluznicom.

Kozmetika s posebnom namjenom jesu pripravci, koji se primjenjuju na koži ili koji dolaze u dodir sa sluznicom i drugim dijelovima ljudskog tijela, kao npr. s usnicama, kosom, noktima i dr., a za razliku od standardnih kozmetičkih proizvoda imaju sustavno djelovanje, točno određenu, specifičnu namjenu i ograničeno vrijeme primjene.

publike Hrvatske donio je Zakon o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe (NN 60/92). Njegovim je stupanjem na snagu prestao važiti Zakon o zdravstvenom nadzoru nad živežnim namirnicama i predmetima opće upotrebe (NN 41/73, 52/87. i 47/90), i t. 5. čl. 1. Zakona o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti zdravstva koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni (NN 53/91).

Navedenim zakonom bili su uređeni uvjeti koje su u pogledu zdravstvene ispravnosti morali ispunjavati i predmeti opće uporabe koji se proizvode ili uvoze radi stavljanja u promet na domaćem tržištu. Njime je bilo uređeno i obavljanje zdravstvenog nadzora nad proizvodnjom i prometom namirnica i predmeta opće uporabe radi osiguranja zdravstvene ispravnosti.²

Prema Zakonu o hrani (NN 117/03), taj je zakon prestao važiti u dijelu koji se odnosi na namirnice i predmete koji dolaze u neposredan dodir s hranom. On je, međutim, i dalje ostao na snazi za predmete opće uporabe. Iz razloga pravne sigurnosti i radi što kvalitetnijeg prijenosa pravne stečevine Europske unije u tom području, posebno uzimajući u obzir nove zahtjeve u pogledu sigurnosti predmeta opće uporabe u svijetu te potrebu uspostavljanja novih standarda kvalitete i sigurnosti tih predmeta, da bi se osigurala visoka razina zaštite zdravlja ljudi, tijekom 2006. pristupilo se izradi novoga zakona o predmetima opće uporabe.

Pri izradi Nacrta prijedloga zakona o predmetima opće uporabe Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi kao nositelj izrade Nacrta prijedloga navedenoga zakona koristilo se pretpriступnom pomoći Europske unije. U okviru projekta CARDS 2002 *Jačanje sanitarne inspekcije*, provedba kojeg je započela 28. veljače 2005., Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi imalo je na raspolaganju stručnu pomoć twining-partnera³ iz Finske (Nacionalna agencija za hranu). U projekt su uz konzultante iz Finske i predstavnike Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi bili uključeni i predstavnici sanitarnog nadzora.

² Zakon je nekoliko puta izmijenjen i dopunjen, a u prosincu 1996. Odbor za zakonodavstvo Zastupničkog doma Sabora Republike Hrvatske utvrdio je pročišćeni tekst Zakona o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe (NN 1/97). On je obuhvatio Zakon o zdravstvenoj ispravnosti i zdravstvenom nadzoru nad namirnicama i predmetima opće uporabe (NN 60/92) te njegove izmjene i dopune (NN 26/93, 29/94 i 55/96).

³ *Twining* jest instrument pretpriступne pomoći EU državama kandidatkinjama za članstvo putem suradnje djelatnika tijela državne uprave u državama kandidatkinjama s istovjetnim ili srodnim tijelima država članica EU radi unapređenja rada uprava država kandidatkinja sukladno europskim standardima.

ne inspekcije u uredima državne uprave u županijama, Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i Gradskog zavoda za javno zdravstvo Grada Zagreba.

Osnovni cilj projekta bio je izvršiti analitički pregled usklađenosti postojećeg zakonodavstva kojim je uređeno područje predmeta opće uporabe s pravnom stečevinom te upozoriti na potrebne izmjene i dopune radi što boljeg usklađivanja s pravnom stečevinom i radi osiguravanja što učinkovitije provedbe.

U postupku usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom Europske unije u Poglavlju 2. (Sloboda kretanja robe) bilo je potrebno u što kraćem roku ispuniti obveze preuzete u dvostranom analitičkom pregledu usklađenosti zakonodavstva (*bilateralni screening*), tj. izvršiti prijenos pravne stečevine Europske unije u nacionalno zakonodavstvo. S tim u vezi Zakon sadržava pravnu osnovu za donošenje pravilnika kojima će se urediti zdravstvena ispravnost detergenata i igračaka, jer do donošenja zakona to područje nije bilo uređeno zasebnim propisima.

Zakonom o predmetima opće uporabe radi zaštite zdravlja pučanstva uređuje se pojam predmeta opće uporabe, uvjeti koje glede zdravstvene ispravnosti moraju ispunjavati predmeti opće uporabe, opći uvjeti za proizvodnju i stavljanje na tržište predmeta opće uporabe, sustav kontrole predmeta opće uporabe, sustavno laboratorijsko ispitivanje radi praćenja zdravstvene ispravnosti predmeta opće uporabe, prava, dužnosti i ovlasti nadležnih tijela u vezi s predmetima opće uporabe proizvedenim u Republici Hrvatskoj ili uvezenim i stavljenim na tržište Republike Hrvatske. Odredbe toga zakona odnose se i na sirovine i aditive za proizvodnju predmeta opće uporabe.

Odredbe Zakona imaju cilj prije svega unaprijediti postojeći sustav nadzora nad zdravstvenom ispravnošću predmeta opće uporabe i inspekcijski nadzor nad proizvodnjom i stavljanjem na tržište predmeta opće uporabe.

Nadalje, novina u ovom području jest propisivanje obveze proizvođača za obavljanjem unutarnjeg nadzora vođenjem dokumentacije o nabavi i ispravnosti sirovina i ambalaže, provođenjem sustavne kontrole uvjeta proizvodnje i prijevoza u postupku proizvodnje kao i provođenjem sustavne kontrole gotovog proizvoda te kroz jasnije definiranje ovlasti i dužnosti sanitarnih inspektora u obavljanju nadzora, kao i propisivanjem naplate novčane kazne na mjestu događaja.

Kako je Zakonom o ograničavanju uporabe duhanskih proizvoda (NN 137/04) propisana zabrana reklamiranja duhana i duhanskih proizvoda, opravdanim se pokazala potreba novim Zakonom zabraniti reklamiranje pribora za pušenje kao nove kategorije predmeta opće uporabe odnosno široke potrošnje.

Zakonom su propisane i kazne za prekršaje koje počine subjekti u poslovanju s predmetima opće uporabe te za odgovorne osobe u pravnoj osobi.

Novina u propisivanju kaznenih odredaba jest člankom 37. Zakona propisana globa u iznosu 1.000,00 kuna kojom će se kazniti na mjestu izvršenja prekršaja odgovorna osoba u pravnoj osobi odnosno fizička osoba koja obavlja gospodarsku djelatnost u području predmeta opće uporabe za nepoštovanje higijenskih uvjeta te drugih uvjeta propisanih pravilnicima iz područja sanitarnog nadzora.

U slučaju da osoba ponovi prekršaj u roku šest mjeseci, kaznit će se na mjestu izvršenja globom u iznosu 3.000,00 kuna.

Donošenje Zakona o predmetima opće uporabe jest i nastavak ispunjavanja obveza koje proizlaze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, posebno s obzirom na ukidanje diskriminatornih mjera prema uveznoj robi te na ukidanje svih ograničenja u trgovini robom, uključujući i praksu upravnih tijela koja ne nalazi svoje opravdanje u javnozdravstvenom interesu, a ujedno su u suprotnosti s jednim od osnovnih načela odnosno sloboda na kojima je utemeljena Europska unija, slobode kretanja robe.

*Bojan Vidović**

* Bojan Vidović, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi Republike Hrvatske (Ministry of Health and Social Welfare of the Republic of Croatia)